

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2015/52

Karar Sayısı : 2016/1

Karar Tarihi : 13.1.2016

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İzmir 5. Ağır Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 68. maddesiyle değiştirilen 191. maddesinin;

1- (8) numaralı fıkrasının *"Bu Kanunun... 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti,... suçundan dolayı yapılan kovuşturma evresinde, suçun münhasıran bu madde kapsamına girdiğinin anlaşılması hâlinde, sanık hakkında bu madde hükümleri çerçevesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilir."* bölümünün,

2- (9) numaralı fıkrasının *"Bu maddede aksine düzenleme bulunmayan hâllerde, Ceza Muhakemesi Kanununun ... veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231 inci maddesi hükümleri uygulanır."* bölümünün,

Anayasa'nın 2., 10. ve 38. maddelerine aykırılıkları ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sanıklar hakkında uyuşturucu madde ticareti suçundan açılan kamu davasında, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı oldukları kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKMÜ

A- İtiraz Konusu Kanun Hükümleri

Kanun'un itiraz konusu kuralları da içeren 191. maddesi şöyledir:

"Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak

Madde 191-

(1) Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçtan dolayı başlatılan soruşturmada şüpheli hakkında 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 171 inci maddesindeki şartlar aranmaksızın, beş yıl süreyle kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilir. Cumhuriyet savcısı, bu durumda şüpheliyi, erteleme süresi zarfında kendisine yüklenen yükümlülüklere uygun davranmadığı veya yasakları ihlal ettiği takdirde kendisi bakımından ortaya çıkabilecek sonuçlar konusunda uyarır.

(3) Erteleme süresi zarfında şüpheli hakkında asgari bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanır. Bu süre Cumhuriyet savcısının kararı ile üçer aylık sürelerle en fazla bir yıl daha uzatılabilir. Hakkında denetimli serbestlik tedbiri verilen kişi, gerek görülmesi hâlinde denetimli serbestlik süresi içinde tedaviye tabi tutulabilir.

(4) Kişinin, erteleme süresi zarfında;

a) Kendisine yüklenen yükümlülükler veya uygulanan tedavinin gereklerine uygun davranmamakta ısrar etmesi,

b) Tekrar kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alması, kabul etmesi veya buldurması,

c) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması, hâlinde,

hakkında kamu davası açılır.

(5) Erteleme süresi zarfında kişinin kullanmak için tekrar uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alması, kabul etmesi veya buldurması ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanması, dördüncü fıkra uyarınca ihlal nedeni sayılır ve ayrı bir soruşturma ve kovuşturma konusu yapılmaz.

(6) Dördüncü fıkraya göre kamu davasının açılmasından sonra, birinci fıkrada tanımlanan suçun tekrar işlendiği iddiasıyla açılan soruşturmalarda ikinci fıkra uyarınca kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı verilemez.

(7) Şüpheli erteleme süresi zarfında dördüncü fıkrada belirtilen yükümlülüklere aykırı davranmadığı ve yasakları ihlal etmediği takdirde, hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilir.

(8) **Bu Kanunun;**

a) 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti,

b) 190 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma,

suçundan dolayı yapılan kovuşturma evresinde, suçun münhasıran bu madde kapsamına girdiğinin anlaşılması hâlinde, sanık hakkında bu madde hükümleri çerçevesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilir.

(9) **Bu maddede aksine düzenleme bulunmayan hâllerde, Ceza Muhakemesi Kanununun kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin 171 inci maddesi veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231 inci maddesi hükümleri uygulanır.**

(10) Birinci fıkradaki fillerin; okul, yurt, hastane, kışla veya ibadethane gibi tedavi, eğitim, askerî ve sosyal amaçla toplu bulunulan bina ve tesisler ile bunların varsa çevre duvarı, tel örgü veya benzeri engel veya işaretlerle belirlenen sınırlarına iki yüz metreden yakın mesafe içindeki umumi veya umuma açık yerlerde işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.”

B- İlgili Kanun Hükmü

5271 sayılı Kanun'un ilgili görülen 231. maddesi şöyledir:

“Hükmün açıklanması ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması

Madde 231- (1) Duruşma sonunda, 232 nci maddede belirtilen esaslara göre duruşma tutanağına geçirilen hüküm fıkrası okunarak gerekçesi ana çizgileriyle anlatılır.

(2) Hazır bulunan sanığa ayrıca başvurabileceği kanun yolları, mercii ve süresi bildirilir.

(3) Beraat eden sanığa, tazminat isteyebileceği bir hâl varsa bu da bildirilir.

(4) Hüküm fıkrası herkes tarafından ayakta dinlenir.

(5) Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Uzlaşmaya ilişkin hükümler saklıdır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmamasını ifade eder.

(6) Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için;

a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,

b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması,

c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi,

gerekir. Sanığın kabul etmemesi hâlinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmez.

(7) Açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükümde, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemez.

(8) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi halinde sanık, beş yıl süreyle denetim süresine tâbi tutulur. Denetim süresi içinde, kişi hakkında kasıtlı bir suç nedeniyle bir daha hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilemez. Bu süre içinde bir yıldan fazla olmamak üzere mahkemenin belirleyeceği süreyle, sanığın denetimli serbestlik tedbiri olarak;

a) Bir meslek veya sanat sahibi olmaması halinde, meslek veya sanat sahibi olmasını sağlamak amacıyla bir eğitim programına devam etmesine,

b) Bir meslek veya sanat sahibi olması halinde, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına,

c) Belli yerlere gitmekten yasaklanmasına, belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınmasına ya da takdir edilecek başka yükümlülüğü yerine getirmesine,

karar verilebilir. Denetim süresi içinde dava zaman aşımı durur.

(9) Altıncı fıkranın (c) bendinde belirtilen koşulu derhal yerine getiremediği takdirde; sanık hakkında mağdura veya kamuya verdiği zararı denetim süresince aylık taksitler

halinde ödemek suretiyle tamamen gidermesi koşuluyla da hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilir.

(10) Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği ve denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklere uygun davranıldığı takdirde, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak, davanın düşmesi kararı verilir.

(11) Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülüklere aykırı davranması halinde, mahkeme hükmü açıklar. Ancak mahkeme, kendisine yüklenen yükümlülükleri yerine getiremeyen sanığın durumunu değerlendirerek; cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşullarının varlığı halinde hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar vererek yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir.

(12) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir.

(13) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

(14) Bu maddenin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümleri, Anayasanın 174 üncü maddesinde koruma altına alınan inkılâp kanunlarında yer alan suçlarla ilgili olarak uygulanmaz.”

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi içtüzüğü hükümleri uyarınca, Zühtü ARSLAN, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 17.6.2015 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Mücahit AYDIN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili kanun hükümleri, dayatılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Sınırlama Sorunu

3. Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Kanun'un 40. maddelerine göre, Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurular itiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralı ile sınırlıdır.

4. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme tarafından 5237 sayılı Kanun'un (8) numaralı fıkrasının "Bu Kanunun ... 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, ...suçundan dolayı yapılan kovuşturma evresinde, suçun münhasıran bu madde kapsamına girdiğinin anlaşılması hâlinde, sanık hakkında bu madde hükümleri çerçevesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilir." bölümünün ve (9) numaralı fıkrasının

“Bu maddede aksine düzenleme bulunmayan hâllerde, Ceza Muhakemesi Kanununun ...veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231 inci maddesi hükümleri uygulanır.” bölümünün iptali istenilmiş olmakla birlikte anılan bölümlerin “...188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti...” ve “...veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231 inci maddesi...” ibareleri dışında kalan kısımları, anılan fıkralarda yer alan ve iptali istenilmeyen kurallar yönünden de geçerli olan ortak hüküm niteliğindedir.

5. Bu nedenle esasa ilişkin incelemenin, söz konusu fıkralarda yer alan “...188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti...” ve “...veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231 inci maddesi...” ibareleriyle sınırlı olarak yapılması gerekir.

B- Kuralın Anlam ve Kapsamı

6. 5237 sayılı Kanun’un 191. maddesinde, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma fiilleri, hapis cezasını gerektiren bir suç olarak kabul edilmiştir. Uyuşturucuyla daha etkin mücadele çerçevesinde, 6545 sayılı Kanun’la 5237 sayılı Kanun’un 191. maddesinde yer alan ceza miktarı ve güvenlik tedbirlerinde değişiklikler yapılmıştır.

7. Yapılan değişiklikten önce, 191. maddede düzenlenen suç için “bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası” öngörülmesinin yanı sıra hüküm verilmeden önce veya hüküm verildikten sonra “tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri” uygulanmasına da karar verilebileceği kabul edilmek suretiyle hâkime farklı seçeneklerden birini tercih etmek konusunda takdir yetkisi tanınmıştır. Hâkim, yalnızca mahkûmiyet kararı verebileceği gibi hüküm vermeden önce davada durma kararı vererek ya da hüküm verdikten sonra cezanın infazını erteleyerek sanık hakkında tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine karar verebilmekte iken uygulamada, tedavi ve denetimli serbestlik tedbirinin yerine getirilmesinde birtakım sorunlarla karşılaşıldığından, bu hususlarda değişikliklere gidilmiştir.

8. Kanun’un 191. maddesinde 6545 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik sonrasında bu suçun yaptırımı “iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası” olarak öngörülmüştür. Bunun yanı sıra bu suçtan başlatılan soruşturmalarda, Cumhuriyet savcısı tarafından “beş yıl süreyle kamu davası açılmasının ertelenmesine” karar verileceği, bu süre içinde şüpheliler hakkında asgari bir yıllık süreyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanacağı, bu sürenin Cumhuriyet savcısının kararı ile üçer aylık sürelerle en fazla bir yıl uzatılabileceği, gerekli görülmesi halinde şüphelinin denetimli serbestlik süresi içinde tedaviye tâbi tutulabileceği, şüphelinin erteleme süresi içinde yükümlülüklerine uygun davranması durumunda hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı verileceği, kişinin erteleme süresi içinde yükümlülüklerine aykırı davranmakta ısrar etmesi veya tekrar aynı suçu işlemesi halinde ise hakkında kamu davası açılacağı ancak erteleme süresi içinde tekrar işlenen suçun ertelemeye ilişkin yükümlülüklerin ihlali sayılacağı ve ayrı bir soruşturma ve kovuşturma konusu yapılamayacağı, ertelemeye ilişkin yükümlülüklerin ihlali nedeniyle kamu davası açılmasından sonra aynı suçun tekrar işlendiği iddiasıyla açılan soruşturmalarda kamu davası açılmasının ertelenmesi kararı verilemeyeceği hükmüne bağlanmıştır.

9. Maddenin (8) numaralı fıkrasında, Kanun’un 188. maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ya da 190. maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçundan yapılan kovuşturmada, suçun münhasıran 191. madde kapsamına girdiğinin anlaşılması halinde, madde hükümleri çerçevesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verileceği; (9) numaralı fıkrasında ise, maddede aksine düzenleme bulunmayan hâllerde, 5271 sayılı Kanun’un kamu davası

açılmasının ertelenmesine ilişkin 171. maddesi veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231. maddesi hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

10. Bu şekilde, 191. maddede tanımlanan suçtan dolayı başlatılan soruşturmalarda Cumhuriyet savcısı tarafından beş yıl süreyle kamu davasının açılmasının ertelenmesine, kovuşturma aşamasında suçun münhasıran 191. madde kapsamına girdiğinin anlaşılması halinde ise hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verileceği öngörülmüştür.

11. Maddenin (8) numaralı fıkrasında yer alan “...188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti,...” ibaresi ile (9) numaralı fıkrasında yer alan “...veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231 inci maddesi...” ibaresi, itiraz konusu kuralları oluşturmaktadır.

C- İtirazın Gerekçesi

12. Başvuru kararında özetle, itiraz konusu kuralları da içeren 191. madde ile kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alma, kabul etme veya bulundurma ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma suçundan başlatılan soruşturmada kamu davası açılmasının ertelenmesine karar verilmesinin öngörüldüğü ve ertelemeye ilişkin olarak şüpheli lehine özel düzenlemelere yer verildiği, kovuşturma aşamasında suçun münhasıran madde kapsamına girdiğinin anlaşılması halinde ise itiraz konusu kurallarla daha aleyhe olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesinin öngörüldüğü; bu şekilde kasıtları ve fiilleri aynı olan şahıslar hakkında sırf suç niteliğinin savcılıkça farklı değerlendirilmesi nedeniyle farklı hukuki sonuçlar doğduğu, aynı fiillerin farklı hukuki sonuçlara tabi tutulmasının hukuk güvenliği, kanun önünde eşitlik ve suçta ve cezada kanunilik ilkeleriyle bağdaşmadığı, ayrıca itiraz konusu kurallarla hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin genel hükümlerin çeliştiği belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 10. ve 38. maddelerine aykırı oldukları ileri sürülmüştür.

D- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

13. Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti, bir hukuk devleti olarak nitelendirilmiştir. Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri de “*belirlilik*”tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, kanundan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlayabilir. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

14. Anayasa'nın 10. maddesinde de “*kanun önünde eşitlik*” ilkesine yer verilmiştir. Bu ilke, hukuki durumları aynı olanlar için söz konusu olup eylemli değil hukuksal eşitliği ifade eder. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumların aynı,

ayrı hukuksal durumların farklı kurallara bağlı tutulması tek başına Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesini zedelemez.

15. Anayasa'nın 38. maddesinde öngörülen suçta ve cezada kanunilik ilkesi ise, insan hak ve özgürlüklerini esas alan bir anlayışın öne çıktığı günümüzde, ceza hukukunun temel ilkelerinden birini oluşturmaktadır. Bu ilke uyarınca, hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak bir şekilde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir. Kişilerin yasak fiilleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan, hukuk devletinin temel aldığı, uluslararası hukukta ve insan hakları belgelerinde de özel bir yere ve öneme sahip bulunan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır. Kanunilik ilkesi, özgürlüğün sınırlarının önceden bilinerek, insanın davranışlarını bu çerçevede düzenlemesini temin için getirilmiştir.

16. Ceza hukukunun, toplumun kültür ve uygarlık düzeyi, sosyal ve ekonomik yaşantısıyla yakından ilgili olması nedeniyle suç ve suçlulukla mücadele amacıyla ceza ve ceza muhakemesi alanında sistem tercihi bulunması Devletin ceza siyaseti ile ilgilidir. Bu bağlamda ceza hukukuna ilişkin düzenlemeler bakımından kanun koyucu Anayasa'nın temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla, soruşturma ve yargılamaya ilişkin olarak hangi yöntemlerin uygulanacağı, toplumda belli eylemlerin suç sayılıp sayılmaması, suç sayıldıkları takdirde hangi çeşit ve ölçülerdeki ceza yaptırımlarıyla karşılaşmaları gerektiği, hükmün açıklanmasının geri bırakılması gibi ceza siyaseti araçlarının hangi suçlara nasıl uygulanacağı gibi konularda takdir yetkisine sahiptir.

17. Anayasa'nın 58. maddesinin ikinci fıkrasında "*Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.*" denilmiştir. Kanun koyucunun, Anayasa ile kendisine verilen uyuşturucuyla mücadele etmek için gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü kapsamında ve ceza siyasetini belirleme yetkisi dâhilinde kanuni düzenlemeler yapabileceği kuşkusuzdur.

18. 5237 sayılı Kanun'un 191. maddesinde düzenlenen suça ilişkin soruşturma veya kovuşturmalarda, uyuşturucu madde bağımlısı olma potansiyeline sahip kişilerin topluma kazandırılmasını sağlamak üzere kamu davası açılmasının ertelenmesi veya hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesinin öngörülmesi de bu düzenlemelerin bir sonucudur. Bu düzenlemelerle, kanun koyucunun, uyuşturucu maddelerle ve bu maddelere bağımlılıkla mücadele gibi toplumun tamamını ilgilendiren bir konuda doğrudan cezalandırma yerine belirli bir süre tanıyarak topluma kazandırma yöntemini tercih ettiği anlaşılmaktadır.

19. İtiraz konusu kuralların gerekçesinde, "*suçun vafsinin yargılama aşamasında değişmesi durumunda uygulamada çıkabilecek tereddütlerin önlenmesi*" amacıyla, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ile ticareti ve uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçlarından yapılan kovuşturmada, suçun münhasıran 191. madde kapsamına girdiğinin anlaşılması halinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesi öngörülmek suretiyle, "*soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı tarafından verilen tedavi ve denetimli serbestlik kararlarının, kovuşturma aşamasında suçun vafsinin değişmesi durumunda mahkeme tarafından verilmesinin*" sağlandığı ifade edilmiştir.

20. İtiraz konusu kurallarda, kovuşturma evresinde suçun münhasıran 191. madde kapsamına girdiğinin anlaşılması halinde "*madde hükümleri çerçevesinde*" hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verileceği, "*maddede aksine düzenleme bulunmayan hallerde*" 5271 sayılı Kanun'un hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231. maddesi hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Kanun koyucu, uyuşturucuyla mücadele çerçevesinde,

191. madde kapsamına giren suçtan dolayı başlatılan soruşturmalarda kamu davası açılmasının ertelenmesi kurumunun özel bir biçimde uygulanmasını öngörmüş, kovuşturma aşamasında suçun bu madde kapsamına girdiğinin anlaşılması halinde de işin doğası gereği, bu madde hükümleri çerçevesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verileceğini düzenlemiştir. Kanun'un gerekçesinden ve itiraz konusu kurallardan, kovuşturma aşamasında verilecek olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının, maddede öngörülen kamu davası açılmasının ertelenmesine ilişkin özel hükümler çerçevesinde uygulanacağı, aksine düzenleme bulunmayan hallerde ise genel hükümlere müracaat edileceği anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, teknik farklılıklar dışında, 191. madde kapsamına giren suç için iki farklı ceza hukuku kurumunun aynı esaslar çerçevesinde uygulanması gerekmektedir. Böylece, 191. maddede tanımlanan fiilin konu olduğu soruşturma veya kovuşturmalarda uygulanması öngörülen hukuki kurumların, kişilerin hak ve özgürlükleri alanında farklı hukuki sonuçlar doğurmalarının önüne geçildiğinden “*kanun önünde eşitlik*” ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

21. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması gibi ceza siyaseti kurumlarının, cezanın bireyselleştirilmesi çerçevesinde belirli suçlar için kanunda koşullarının belirtilmesi suretiyle özel bir şekilde uygulanmasının öngörülmesi Anayasa'nın temel ilkeleri dâhilinde kanun koyucunun takdir yetkisindedir. İtiraz konusu kurallarla hangi fiile hangi yaptırımın uygulanacağı da açık ve anlaşılır bir şekilde düzenlenmiş olduğundan, kurallar hukuk güvenliği ve suçta ve cezada kanunilik ilkelerine aykırı değildir.

22. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2., 10. ve 38. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

IV- HÜKÜM

26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 68. maddesiyle değiştirilen 191. maddesinin;

A- (8) numaralı fıkrasının;

1- “*Bu Kanunun... 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, ... suçundan dolayı yapılan kovuşturma evresinde, suçun münhasıran bu madde kapsamına girdiğinin anlaşılması hâlinde, sanık hakkında bu madde hükümleri çerçevesinde hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilir.*” bölümüne ilişkin esas incelemenin, “*...188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, ...*” ibaresiyle sınırlı olarak yapılmasına,

2- “*...188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, ...*” ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

B- (9) numaralı fıkrasının;

1- “*Bu maddede aksine düzenleme bulunmayan hâllerde, Ceza Muhakemesi Kanununun ... veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231 inci maddesi hükümleri uygulanır.*” bölümüne ilişkin esas incelemenin, “*...veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231 inci maddesi...*” ibaresiyle sınırlı olarak yapılmasına,

2- “*...veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin 231 inci maddesi...*” ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

13.1.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ